

#talesomTED - Introduksjon

Dette skal du lære

- Å sammenligne likheter og forskjeller. (kontraster)
- Å kunne presentere en tale, muntlig og skriftlig
- Å formulere egne meninger, setninger. En egen tekst.
- Å kunne reflektere og argumentere.
- Å velge og bruke en talestrategi
- Å kunne dele!
- Å kunne berøre

Før vi kan skrive en bra tale må vi først vite; **Hva skal du prate om?**

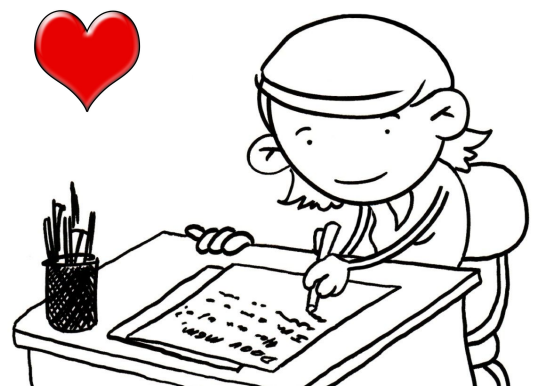
Vi kan tale om nesten hva som helst, men det finnes en regel: Det MÅ være din opplevelse, din reise, din oppfinnelse eller ditt bilde. Det må handle om dine følelser, ideer, tanker og ditt hjerte.

Når du har valgt deg et emne, så lager du et tankekart. Skriv din ide eller valg i kommentarfeltet her. Om noen har samme ideer og hermer, så er det ikke farlig. Ingen kan ta dine opplevelser eller følelser fra deg.

Håper at du har valgt tema og at du har laget et tankekart. Det er viktig at du fyller på tankekartet med så mye informasjon som mulig. Forklar nå for resten av gruppa hva som står på ditt tankekart. dette er utgangspunktet for din tale.

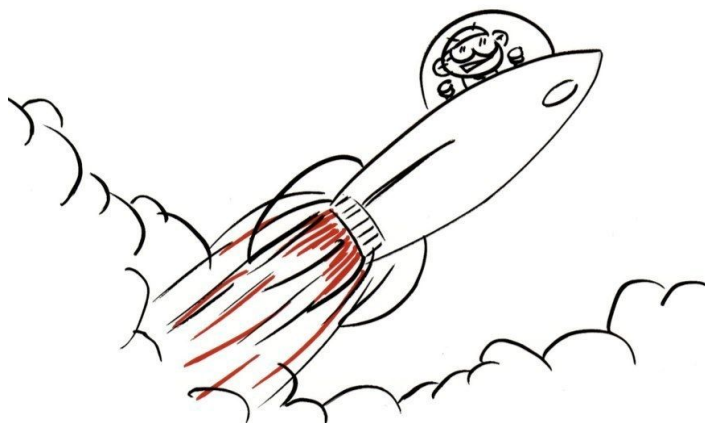
Nå skal vi starte å skrive.

Skriv med hjerte

Skriv med hjerte

Puslebit 1 - innledning

Dette er første del av talen. Det er viktig at du presenterer deg for publikum og fanger interessen.

- Hils på publikum
- Velg en hilsen som passer.
- Fortell hva du heter.
- Ta en pause og se noen av publikum i øynene.
- Velg en innledning som passer

Hva er en innledning?

Innledningen skal gjøre publikum interessert i det du skal snakke om. En tale kan f.eks bygges opp sånn:

1. **Still et spørsmål til publikum: «Vet du hvordan det føles å...»**
2. **...å (beskriv, å være på en plass, å utføre en handling)?**
3. **...å (beskriv følelsen)**
4. **Om du ønsker, kan du ta med noe annet i spørsmålet.**
5. **Om du vil: si: «Det vet jeg!»**

En annen måte å starte på er f.eks å komme med en påstand, eller et kjent sitat. Det viktigste er at du vekker publikums interesse.

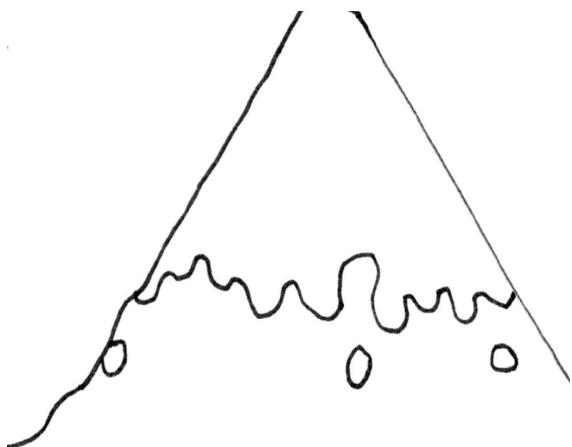
Denne delen skal være ca 30-60 sekunder lang. Tenk på at du ikke skal avsløre alt enda. De som lytter skal forstå hva som er tema, men de skal bli nysgjerrige på slutten.

Skriv ned din tale og øv foran resten av gruppen. Dine kamerater skal hjelpe deg å bli god. Øv og skriv helt til du blir fornøyd.

Puslebit 2: Din historie - de tre etappene

Nå skal vi gå opp bakken i tre etapper. Du skal fortelle om tre ting som forsterker forståelsen for ditt emne. Tre situasjoner, møter, steder.... Du er nå snart på toppen av talen din.

1. etappe: «En gang når....» Avslutt med å kikke opp på publikum.

2. etappe: «Da vi satt der...» «Når jeg...» Avslutt med å kikke opp på publikum.

3. etappe: «og da....» «nå er jeg....»

4. etappe: Avslutt med en cliffhanger. Avslutt med å kikk opp på publikum.

Etapper betyr det samme som en liten del. Tenk deg at du skal opp på et høyt fjell og stoppe to ganger på veien. Du begynner å gå før du stopper en kort stund. Du fortsetter å gå før du tar en pause igjen. Og så går du opp på toppen.

Cliffhanger - avslutt denne delen med noe spennende eller overraskende, som får publikum til å fortsette å følge med på det du sier.

Be noen om å høre på deg når du presenterer den andre delen. Be om feedback både på innhold og måten du presenterer innholdet på.

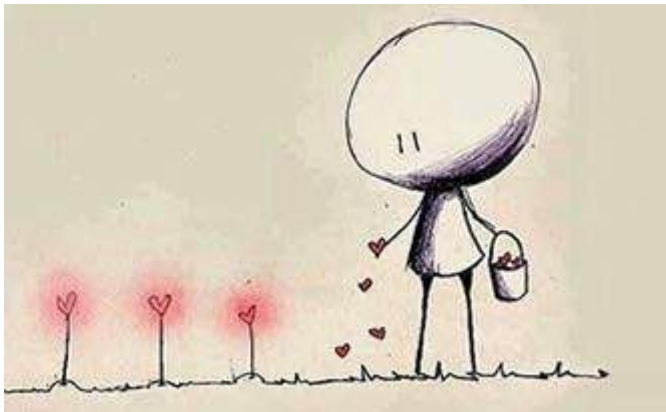
Puslebit 3: Patos

Begynn med å repetere «Vet du hvordan det føles...» - setningene som du avsluttet den første puslebiten med. Vær nøye med å si eksakt det samme; som en påminnelse. Nå skal du fortelle hvordan det føles i tre steg. Det er i denne delen du skal vekke følelser og berøre publikum. Patos! Hvis vi kan få publikum til å le og gråte sammen med oss, så har vi lyktes.

Se på følelsen fra tre synspunkter:

1. Innenfra: Inni meg føles det som om...
2. Dine følelser i møte med verden: (fortell hvordan det føles når du møter andre) «Når jeg forteller det til familien min så...»
3. Utenfra: Hvordan tror du dine følelser oppfattes? Ser du redd ut? Virker du sint? Oppfattes du som stolt? «Når jeg møter alle, kjennes det som...»

Patos: “Et gresk ord som betyr vekker eller viser følelser.” Patos er et viktig begrep innen retorikken. Det ses på som en av tre måter å overtale på.

Be noen om å høre på deg når du presenterer den andre delen. Be om feedback både på innhold og måten du presenterer innholdet på.

Puslebit 4: Avslutning / Punchline

Nå er det på tide å avslutte! Da skal du prøve å si noe som publikum vil huske, og i tillegg gjøre det veldig kort.

Punchline skal være som et slag i ansiktet, som et elektrisk sjokk, som et skudd fra midtbanen som går i mål. Etter punchline sier du «Takk!», venter på applausen og går av scenen.

Avslutning # 1 – Svaret på spørsmålet:

- «For deg som lurere på hvordan det føles...» (svar på spørsmål fra puslebit 1)
- «Om du føler det slik som meg...» (svar på spørsmål fra puslebit 1)
- «Du som har vært i samme situasjon, vet at...» (svar på spørsmål fra puslebit 1)

Avslutning # 2 – Sitatet

- Avslutt med et sitat fra en kjent person. Sitatet må passe til det talen handler om. Du kan sitere hvem som helst; mamma, en forfatter, en kjendis – du må bare huske å fortelle hvem du siterer.
- Sitater kan du finne her:
- «Jeg vil avslutte med å sitere...» «Somsa det så bra.....»

Avslutning # 3 – Jeg er

- «Jeg heter og jeg er en»

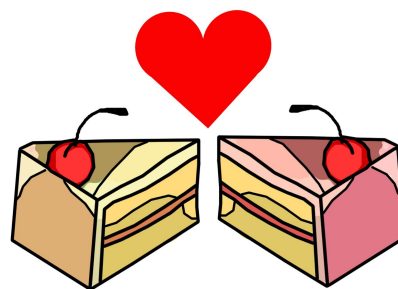
Avslutning # 4 – Inspirer!

- Oppfordre publikum til å fortsette å kjempe, tørre, tenke
- Si at de ikke skal vente, ikke tvile, ikke slutte å bry seg.

Les opp og øv! Øv, øv og øv igjen. Du må være supersikker på talen din!

Del 3: Detaljer og øving

Nå er din ferdige tale som en bløtkake. Noen har den fortsatt i ovnen, noen har fylt den med deilige saker, og andre har begynt å pynte. Hvis din tale er en bløtkake, skal du nå få noen tips til hvordan du kan pynte den slik at alle som hører blir berørt.

ØV!

- Øv foran et vanskeligere og vanskeligere publikum; start med en venn, deretter for noen voksne der du bor, foran en fremmed på bussen...
- Få noen til å filme deg! Studer opptaket og finn noe du kan bli bedre på!
- Hold talen din mens andre ting forstyrrer deg; med musikk i øret, i dusjen, stående på ett bein, mens du smører matpakka.

Tips!

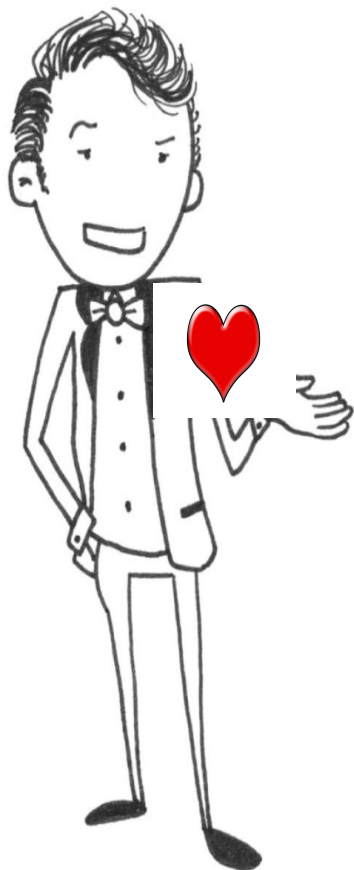
Gjør som proffene; legg inn noen detaljer slik at talen din blir bedre, mer fengende å høre på og gir mer følelse (patos).

- **Tretallsregelen;** Som i eventyrene, beskriv 3 hendelser. Det er en grunn til at eventyrene kjører denne stilen – det fungerer!
- **Alliterasjon:** ordene i en setning eller et kort budskap begynner på samme bokstav eller stavelse:
- **Antonymer** – motsatt: rik/fattig, god/ond, høy/lav. «Den kritthvite snøen som falt ned fra den nattsvarte himmelen»
- **Retoriske spørsmål:** I stedet for en påstand, stiller du et spørsmål som bare har ett svar: «Vil du bli lykkeligere dersom....»
- **Anafor/epifor:** Start eller avslutt setninger med samme uttrykk: Tenk «I have a dream!» “Jeg har en drøm...” “Jeg vet hvordan”
- **Sammenligning/metafor:** I stedet for bare adjektiv kan du si: «Mitt hjerte verket som en vond tann», «Tankene fløy som trekkfugler om høsten»

STØTTEKORT:

- Bilder eller nøkkelord slik at du blir minnet på teksten din
- Øv mye med stikkordene/støttekortene dine.
- Skriv ut/lim på svarte kort som er like i størrelse.

DEL 4: SHOWTIME!

Nå kommer finalen! Du skal fremføre talen foran et stort publikum.

Sjekkliste:

1. Sjekk at det er den siste utgaven av talen du har med deg.
2. Sjekk at kortene dine og evt. presentasjonen din er i orden!
3. Fokus: Tenk på de tipsene du har fått underveis.
4. Sjekk at du vet når og hvor du skal holde talen din – vær

forberedt!

5. Snakk fra hjertet!